

⁽¹⁾ Dok EUCO 19/1/17 REV 1.

10. et jätkusuutlikku konkurentsivõimet, sotsiaalsed õiglust ja vastupanuvõimet toetavas Euroopa oskuste tegevuskavas (2020) on muu hulgas pakutud välja meede 8 „Eluks vajalikud oskused“, milles nähakse ette komisjoni ja liikmesriikide töö täiskasvanuhariduse Euroopa tegevuskava uute prioriteetidega, et luua kõikehõlmavad, kvaliteetsed ja kaasavad täiskasvanuhariduse süsteemid;
11. et nõukogu soovitusel jätkusuutlikku konkurentsivõimet, sotsiaalsed õiglust ja vastupanuvõimet toetava kutsehariduse ja -õppe kohta (2020) ning Osnabrücki deklaratsioonis kutsehariduse ja -koolituse kohta (2020) kutsutakse üles arendama edasi kutseharidust ja -õpet kui atraktiivset ja kvaliteetset võimalust töökohtade ja igapäevaelu jaoks ning suurendama ja edendama täiskasvanute teadlikkust sellest, et õppimine on elukestev ettevõtmine;
12. et nõukogu resolutsioonis, mis käsitleb strateegilist raamistikku üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal, et liikuda Euroopa haridusruumi loomise suunas ja kaugemale, nähakse ette kaasavas, terviklikus ja elukestva õppe perspektiivis toimuv Euroopa haridus- ja koolituse alane koostöö kuni 2030. aastani (2021–2030), ning lisaks märgitakse, et elukestev õpe hõlmab kõiki hariduse ja koolituse vorme ja tasemeid alates alusharidusest ja lapsehoiust kuni täiskasvanuhariduseni, sealhulgas kutseharidus ja -õpe ning kõrgharidus;

LEIAB, ET:

13. Euroopa Liidu liikmesriikide täiskasvanuhariduse mudelid on sõltuvalt riiklikest, piirkondlikest ja kohalikest vajadustest, oludest, poliitikast, strateegiatest ja traditsioonidest erinevad. Aruannetest nähtub, et COVID-19 pandeemia tõttu on täiskasvanuhariduses ja muudes õpikeskkondades tehtud kohandusi, mis on kogu Euroopas täiskasvanuhariduse õpitavasid veelgi mitmekesistanud⁽⁷⁾;
14. hariduse ja koolituse valdkonna ülevaates 2020⁽⁸⁾ märgitakse, et täiskasvanuhariduses osalemine on väike – viimasel neljal nädalal enne 2019. aasta uuringut osales täiskasvanuhariduses vaid keskmiselt 10,8 % ELi täiskasvanutest vanuses 25–64 eluaastat (naiste osakaal 11,9 % ja meeste oma 9,8 %). Lisaks näitavad Eurostati 2020. aasta andmed, et täiskasvanuhariduses osalemine on veelgi väiksem kui enne COVID-19 pandeemiat – viimasel neljal nädalal enne uuringut osales täiskasvanuhariduses vaid keskmiselt 9,2 % ELi täiskasvanutest vanuses 25–64 eluaastat (naiste osakaal 10,0 % ja meeste oma 8,3 %).
15. Eurydice'i aruandest „Adult education and training in Europe: Building inclusive pathways to skills and qualifications“ („Täiskasvanuharidus ja -õpe Euroopas: kaasav teekond oskuste ja kvalifikatsioonideni“ (2021)) ilmneb, et ligikaudu viiendik ELi täiskasvanuid ei ole omandanud keskharidust ning et märkimisväärsel osal täiskasvanutest Euroopas jääb puudu kirja-, arvutus- ja/või digioskustest. Ka täiskasvanute osalemine hariduses ja koolituses on riigiti erinev, ühine tunnus on aga see, et enamik õpitegevust, milles täiskasvanud osalevad, on mitteformaalsel laadi;

TUNNISTAB, ET:

16. uus õpikultuur peaks esile tõstma põhioskuste tähtsust kõigi jaoks ning asjakohaste teadmiste, oskuste ja pädevuste pideva omandamise tähtsust kõigil tasanditel formaalses, mitteformaalses ja informaaalses õpikeskkonnas kogu elu jooksul. Elukestvat õpet pooldava mõtteviisiga inimesed on paremini valmis selleks, et kohaneda uute oludega ning arendada oskusi, mida neil on vaja töökoha saamiseks, ühiskonnaelus täielikuks osalemiseks ja isiklikuks arenguks;
17. täiskasvanuharidusel on eriline koht Euroopa haridusruumi suunas tehtava Euroopa koostöö strateegilise raamistiku strateegilises prioriteedis „Elukestva õppe ja liikuvuse võimaldamine kõigile“, ning täiskasvanuharidus praegu vajalikum kui kunagi varem, võttes arvesse COVID-19 kriisist taastumisega seotud väljakutseid, vajadust tagada vastupanuvõime, aga ka tööturu muutuvaid vajadusi, oskuste nõudlusele mittevastavust, rohe- ja digipööret ning asjaolu, et Euroopas on jätkuvalt palju väheste põhiteadmiste, oskuste ja pädevusega täiskasvanuid;

(7) Vt nt järgmised publikatsioonid: „Adult Learning and COVID-19: challenges and opportunities“ („Täiskasvanuharidus ja COVID-19: probleemid ja võimalused“), HK 2020 täiskasvanuhariduse tööühm, 2020; „Adult learning and education and COVID-19“ („Täiskasvanuõpe ja -haridus ning COVID-19“), UNESCO Institute for Lifelong Learning, 2020; „Adult Learning and COVID-19: How much informal and non-formal learning are workers missing?“ („Täiskasvanuharidus ja COVID-19: kui paljust informaaalsest ja mitteformaalsest õppest jääb töötajatel puudu?“ (OECD, 2021).

(8) Hariduse ja koolituse valdkonna ülevaade 2020. „Teaching and learning in a digital age“ („Õpetamine ja õppimine digitaajastul“), SWD (2020) 234 final. Andmeallikas: Eurostati ELi tööjõu-uuring (2022. aastal on kavas meetodit muuta).

18. tegeleda tuleb täiskasvanuhariduse killustatusega sektorite, poliitikavaldkondade ja õigusraamistike vahel. Vaja on kõigi poolte vahelist dialoogi, et tagada ühine nägemus täiskasvanuhariduse tõhusamast pakkumisest viisil, milles võetakse arvesse nii täiskasvanuhariduse sotsiaalset mõõdet kui ka inimeste tööalast konkurentsivõimet. Kuna täiskasvanuharidusest saavad kasu üksikisikud, tööandjad ja riik, tuleks tunnustada iga osaleja vastutust ja panust;
19. äärmiselt oluline on suurendada tööandjate teadlikkust sellest, et täiskasvanuharidus aitab kaasa nii tööprotsesside ja -tulemuste kvaliteedile kui ka töötajate motiveerituse tasemele. Täiskasvanuharidus võib aidata suurendada tööviljakust, konkurentsivõimet, sotsiaalset kaasatust, soolist võrdõiguslikkust, loovust, innovatsiooni ja ettevõtlikkust. See on oluline tegur motiveerimaks tööandjaid aktiivsemalt toetama oma töötajate täiendus- ja ümberõpet ning parandama järjepidevalt nende tööalast konkurentsivõimet ja tööturustaatuste vahelist liikumist. Seetõttu on oluline luua kõigis töökohtades õppimist soosiv kultuur, kavandada ja korraldada õppimisvõimalusi töökohal ning neid kõigi sidusrühmade poolt edendada ja toetada;
20. täiskasvanuharidus peab aga minema kaugemale tööga seotud oskuste arendamisest. Oluline on ka suurendada elanikkonna teadlikkust elukestvas õppes osalemise tähtsusest ja eelistest. Täiskasvanuharidus peaks olema põimitud igat liiki ja taseme hariduse ja koolitusega, sealhulgas kõrgharidusega, paindlike formaalsete, mitteformaalsete ja informaalsete õpiviiside kaudu;
21. täiskasvanuharidus aitab parandada täiskasvanute elu- ja töövõimalusi olenemata nende sotsiaal-demograafilisest ja isiklikust olukorrast. Kutsealase elukestva suunamise ja toetamise osaks tuleks pidada isikliku vastutuse võtmist karjääri kujundamise eest. Lisaks saab täiskasvanuharidus aidata kaasa kodanikuaktiivsusele ja kogukonnaõppele. Samuti toetab see isiklikku, sotsiaalset ja kutsealast arengut ja eneseteostust, tervist ja heaolu vastavalt isiku olemasolevatele ja tulevastele vajadustele, annetele ja püüdlustele. Täiskasvanuharidus aitab väga olulisel määral tulla toime praeguste ja tulevaste igapäevaelu ja tööalaste väljakutsetega ja luua võimalusi, mille tulemuseks on kestlikud kogukonnad;
22. demograafiliste muutuste ning rohe- ja digipöörde mõju tõttu on vaja uusi lähenemisviise, et hõlbustada täiskasvanute, sealhulgas õppetegevuses osalemist pigem mittesooivate ja üle 65-aastaste isikute osalemist täiskasvanuhariduses, et toetada nende täielikku integreerumist ühiskonda ja selles osalemist;

TOONITAB, ET:

23. täiskasvanuharidus vajab terviklähendamist, mis hõlmab valdkondadevahelist ja paljusid sidusrühmi hõlmavat koostööd ning tõhusat koordineerimist Euroopa, riigi, piirkondlikul ja kohalikul tasandil ning mille puhul järgitakse täiskasvanuhariduse eri mudeleid Euroopa Liidus ja järgitakse täielikult eri poliitikatasandite pädevusi;

LEPIB SELLEST TULENEVALT KOKKU ET:

24. kuni 2030. aastani (k.a) on uue Euroopa täiskasvanuhariduse tegevuskava 2021–2030 (edaspidi „täiskasvanuhariduse tegevuskava 2030“) üldeesmärk suurendada ja parandada kõigi jaoks mõeldud formaalse, mitteformaalse ja informaalse õppe võimaluste pakkumist, edendamist ja omaksvõttu;
25. täiskasvanuhariduse tegevuskava 2030 peamised prioriteetvaldkonnad tagavad täiskasvanuhariduse alase töö järjepidevuse ja edasise arendamise allpool esitatud ning käesoleva dokumendi I lisas kirjeldatud viisil järgmises:
 - juhtimine,
 - elukestva õppe võimaluste pakkumine ja omaksvõtt,
 - kättesaadavus ja paindlikkus,
 - täiskasvanuhariduse kvaliteet, võrdsus, kaasavus ja edukus,
 - rohe- ja digipööre;

VÕTTES ARVESSE SUBSIDIAARSUSE PÕHIMÕTET JA LIIKMESRIIKIDE RIIKLIKKE OLUSID , LEPIB LISAKS KOKKU JÄRGMISTES RAKENDUSVAHENDITES:

26. *Avatud koordineerimise meetod*: liikmesriigid ja komisjon teevad kuni 2030. aastani tihedat koostööd, et teha kokkuvõtte tehnilisel tasandil tehtud tööst, hinnates protsessi ja selle tulemusi avatud koordineerimise meetodi abil ning võttes oma vastavas pädevusvaldkonnas riigi, piirkondlikul või Euroopa tasandil protsessi eest vastutus. Seejuures tuleks konsulteerida täiskasvanuhariduse töörühmaga, mis loodi osana strateegilisest raamistikust üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal, et liikuda Euroopa haridusruumi loomise suunas ja kaugemale (2021–2030), ning täiskasvanuhariduse riiklike koordinaatorite võrgustikuga.
27. *Vastastikune õpe*: vastastikune õpe on täiskasvanuhariduse tegevuskava 2030 oluline element, kuna see võimaldab tutvuda eri liikmesriikide heade tavade ja neist õppida. Vastastikusse õppesse on kaasatud asjakohased sidusrühmad ning see korraldatakse sellisel viisil nagu üksteiselt õppimine, vastastikune nõustamine ning heade tegevuspõhimõtete ja tavade vahetamine, konverentsid, seminarid, kõrgetasemelised foorumid ja eksperdirühmad, aga ka uuringute ja analüüside, võrgustike (sh veebipõhiste) ja muude levituskanalite ning tulemuste selge nähtavuse abil.
28. *Tulemuslik juhtimine*: täiskasvanuhariduse tegevuskava 2030 on lahutamatu osa strateegilisest raamistikust üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal, et liikuda Euroopa haridusruumi loomise suunas ja kaugemale (2021–2030).
29. *Protsessi järelevalve*: ELi tasandi eesmärkide (*) saavutamiseks tehtud edusammude korrapärane järelevalve ELi tasandi näitajate abil (üksikasjalikult esitatud käesoleva dokumendi II lisas), mida kasutatakse rahvusvaheliselt võrreldavate andmete süstemaatilisel kogumisel ja analüüsimisel, annab olulise panuse tõenditel põhinevasse poliitikakujundamisse, tekitamata liikmesriikidele lisakoormust. Iga-aastane järelevalve toimub hariduse ja koolituse valdkonna ülevaate ning Euroopa poolaasta protsessi kaudu (läbivaadatud sotsiaalnäitajate tulemustabel), jälgides kõigi täiskasvanuhariduse valdkonnas kokkulepitut ELi tasandi eesmärkide saavutamisel tehtud edusamme. ELi tasandi eesmärgid ja näitajaid tuleks jälgida ja hinnata koostöös näitajate ja sihttasemete alalise töörühmaga ning see protsess tuleks 2023. aastal läbi vaadata.
30. *Teadmusloome ja tõendus põhinev täiskasvanuhariduspoliitika*: vaja on edasi arendada andmete süvaanalüüsi ja -uuringuid, tehes seda võimaluse korral rahvusvahelisel, Euroopa ja riigi tasandil mitmesuguste vahendite abil ning võttes aluseks Eurostati, Eurydice'i, Cedefopi, Euroopa Koolitusfondi (ETF), Eurofoundi, OECD ja muude organisatsioonide töö. Analüüs peaks hõlmama ka haavatavate täiskasvanurühmade seiret ning andmeid haridus- ja koolitusinvesteeringute kohta, muu hulgas võimaluse korral ka töandjate ja kohalike kogukondade tasandil. Töökohtade ümberkujundamine ning hulgalised täiendus- ja ümberõppealased jõupingutused nõuavad usaldusväärset ja sihipärast oskuste prognoosimist, et kaardistada tulevase oskusvajadusi tööturul. See toetab täiskasvanuid nende elukestvates karjääriarengutes ning hõlbustab nii tööturustatuste vahelist liikumist kui ka ühiskondlikke muutusi.
31. *Koostöö rahvusvaheliste organisatsioonidega*: oluline on tõhustada koostööd selliste organisatsioonidega nagu OECD (kasutades eelkõige rahvusvahelise täiskasvanute oskuste uuringu (PIAAC) tulemusi), ÜRO (eelkõige UNESCO ja ILO) ja Euroopa Nõukoguga ning koostööd asjakohaste piirkondlike ja ülemaailmsete algatuste raames.
32. *Rahastamine*: täiskasvanuharidust rahastatakse mitmesugustest allikatest saadavate eri vahendite kaudu. Täiskasvanuharidus peaks eelistatavalt ja asjakohasel juhul ning kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega tuginema püsivale ja regulaarsele rahastamisele ning mitte projektide või programmidega seotud toetustele. Avaliku ja erasektori sidusrühmade jagatud vastutusel põhinevad rahastamisviisid võivad aidata ressursse suurendada ja intensiivistada;

(*) Nimetatud eesmärgid on määratletud ELi keskmiste väärtustena, mille liikmesriigid peavad ühiselt saavutama. Eesmärkide saavutamiseks tehtud edusammudest aru andmisel, sealhulgas vajaduse korral Euroopa poolaasta raames, peaks komisjon võtma arvesse erinevate riiklike süsteemide ja asjaolude eripära. Liikmesriigid peaksid täielikult ära kasutama liidu rahastamisvõimalusi vastavalt oma riigi oludele, prioriteetidele ja probleemidele. Eesmärgid ei mõjuta otsuseid selle kohta, kuidas rakendatakse liidu rahastamisvahendeid mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 ja taasterahastu „NextGenerationEU“ raames.

KUTSUB LIIKMESRIIKE ÜLES TEGEMA SUBSIDIAARSUSE PÕHIMÕTET JA KOHALIKKE OLUSID ARVESTADES JÄRGMIST:

33. keskendama oma 2021.–2030. aasta jõupingutused I lisa kirjeldatud prioriteetvaldkondadele, aidates seeläbi asjakohasel juhul ning kooskõlas oma riigi, piirkonna ja kohaliku konteksti, olude ja õigusaktidega kaasa ka strateegilisele raamistikule üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal, et liikuda Euroopa haridusruumi loomise suunas ja kaugemale (2021–2030);
34. tugevdama tõhusat koostööd asjaomaste ministriumide vahel ning sidusrühmadega, nagu sotsiaalpartnerid, ettevõtjad, asjaomased valitsusvälised organisatsioonid ja kodanikuühiskonna organisatsioonid, et suurendada täiskasvanuhariduspoliitika ja laiema sotsiaal-majandusliku poliitika vahelist sidusust. Seda kogu valitsemisectorit ja paljusid sidusrühmi hõlmavat lähenemist saab veelgi tugevdada tõhusa riigi, piirkondliku ja kohaliku tasandi koordineerimisega, mis seoks poliitika ja rakendamise;
35. toetama täiskasvanuharidust elukestva nõustamise ja karjääriarengu kaudu, luues partnerlussuhteid kõigil tasanditel. Vastavalt kvaliteedi tagamise põhimõtetele peaks selline nõustamine kuuluma teavitustegevuse, õppe valideerimise ja teadlikkuse suurendamise juurde, aidates seeläbi kaasa oskuste täiendamise meetmeid käsitleva nõukogu soovitusel rakendamisele. Sellega antakse kõigile täiskasvanutele võimalus arendada oma põhioskusi ja võtmepädevusi vastavalt oma vajadustele ning saavutada tänapäeva ühiskonnas ja tööturul vajalik oskuste tase;
36. tegema mitteformaalse ja informaalset õppe valideerimist käsitleva nõukogu soovitusel rakendamisel edusamme selle tagamisel, et õppe valideerimise võimalused on olemas kõigi täiskasvanute jaoks, tagades nii ka teise võimaluse pakkumise ning aidates liikuda võimaliku täieliku või osalise kvalifikatsioonini;
37. toetama täiskasvanuhariduse laiendamist nii üld- kui ka kutsehariduse teise ja kolmanda taseme haridusse, kasutades paindlikke õppevorme, näiteks rahvakoole, osajaga õpet, kaug- ja põimõpet, ning võimaldama täiskasvanud õppijatel a) omandada Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku 4. ja kõrgema taseme kvalifikatsioon ja b) läbida lühikursused, mis võimaldavad oskusi uuendada, laiendada või süvendada;
38. tõstma täiskasvanuõpetajate ja -koolitajate ametialast staatust ja toetama nende ameti kutseliseks muutmist⁽⁵⁾ ning täiustama nende esma- ja jätkuharidust ja -koolitust ning kutsealast arengut, sealhulgas toetades uuenduslike lähenemisviiside (nagu põim-, veebi-, distants-, hübriidõpe jne) ja ressursside (IKT-taristu ja -seadmed) kasutamist;
39. toetama asjakohasel juhul haridus-, koolitus- ja õppeprotsesside kvaliteetset ja kaasamisepõhist digitaliseerimist organisatsiooni ja üksikisiku tasandil. Lisaks aitama, harima ja koolitama täiskasvanud õppijaid selles, kuidas kasutada digitaalseid vahendeid laialdasemalt ja tõhusamalt, võttes samal ajal arvesse digitaalset lõhet ja soolist ebavõrdsust digitaalsektoris;
40. püüdma töötada ettevõtete ja üksikisikute jaoks välja lihtsad, paindlikud ja laiaulatuslikud mehhanismid üksikisikute ja ühiskonna teadlikkuse suurendamiseks ning mõtteviisi muutmiseks, tuginedes elukestva õppe kontseptsioonile, mis seab esikohale vajaduse omandada pidevalt teadmisi, oskusi ja pädevusi;
41. looma sellised elukestva õppe tingimused, mis aitavad edendada täiskasvanute osalemist õppimises, kasutades mitmesuguseid vahendeid, nagu EPAL – Euroopa täiskasvanuõppe elektrooniline platvorm (nt toetades täiskasvanuhariduse spetsialiste, sealhulgas täiskasvanuõpetajaid ja -koolitajaid, juhendajaid ja tugitöötajaid, teadlasi ja akadeemikuid ning poliitikakujundajaid);
42. edendama täiskasvanud õppijate ja täiskasvanuhariduse valdkonna töötajate õpirännet ning piiriülest koostööd, sealhulgas programmi „Erasmus+“, ELi ühtekuuluvuspoliitika fondide ja muude vahendite kaudu, kui see on asjakohane;
43. tegema täiendavaid jõupingutusi, et kõrvaldada igasugust õpet takistavad tõkked ja asjaolud, sealhulgas probleemid seoses liikuvuse, juurdepääsetavuse, soolise ebavõrdsuse, nõustamise, teavitustegevuse, üliõpilasteenuste ja varasemate õpingute arvestamisega õpiväljundite osana;

⁽⁵⁾ Käesolevas resolutsioonis on õpetaja isik, kellel on vastavalt liikmesriigi õigusaktidele ja tavadele õpetaja (või samaväärne) staatus, ning koolitaja isik, kes täidab üht või mitut (teoreetilise või praktilise) koolitustegevusega seotud ülesannet kas haridus- või koolitusasutuses või töökohal. Kõnealused mõisted hõlmavad üld- ja kõrghariduse tasandi õpetajaid, esma- ning jätkutasandi kutsehariduse õpetajaid ja koolitajaid, samuti alusharidus- ja lapsehoiutöötajaid ning täiskasvanuõpetajaid, kooskõlas nõukogu järeldustega tuleviku Euroopa õpetajate ja koolitajate kohta (ELT C 193, 9.6.2020, lk 11).

44. arendama nt siseste ja väliste kvaliteeditagamise protsesside edendamise kaudu veelgi edasi kvaliteedi tagamise mehhanisme, näiteks programmide, protsesside, rakendusorganisatsioonide, täiskasvanuõpetajate ja -koolitajate ning nõustamistegevuse puhul, ning samuti arendades andmekogumist, näiteks kasutades hariduse omandanute edasise käekäigu jälgimisel saadud teavet;

PALUB KOMISJONIL TEHA OMA PÄDEVUST JA SUBSIDIAARSUSE PÕHIMÕTET ARVESSE VÕTTES JÄRGMIST:

45. toetada liikmesriike täiskasvanuhariduse tegevuskava 2030 ja selle I lisas kirjeldatud prioriteetvaldkondade rakendamisel ning võimalike terviklike, kogu valitsemissektorit hõlmavate riiklike oskuste strateegiate väljatöötamisel;
46. tagada tegevuskava kohaselt tehtud ELi poliitiliste algatuste vastastikune täiendavus ja sidusus;
47. teha tihedat koostööd liikmesriikidega, et tagada paindlik ja tõhus juhtimisstruktuur, nagu on sätestatud nõukogu resolutsioonis, mis käsitleb strateegilist raamistikku üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal, et liikuda Euroopa haridusruumi loomise suunas ja kaugemale (2021–2030), eelkõige kaasates täiskasvanuhariduse töörühma, täiskasvanuhariduse riiklike koordinaatorite võrgustiku, vastastikuse õppe ja muu võrgustikutöö;
48. toetada täiskasvanuhariduse riiklikke koordinaatoreid, rahastades nende tööd, et hõlbustada liikmesriikidevahelist ja komisjoniga tehtavat koostööd tegevuskava 2030 elluviimisel;
49. suurendada teadmisi täiskasvanuharidusest Euroopas, viies läbi täiskasvanuhariduse küsimuste analüüsimiseks vajalikke uurimisi ja uuringuid, sealhulgas Eurydice'i, CEDEFOPi ja ETFi kaudu ning koostöös teiste asjaomaste võrgustike ja asutustega, kasutades täielikult ära nende teabe- ja uurimissuutlikkust ning tekitamata liikmesriikidele lisakoormust. Tähelepanu tuleks pöörata ka üle 65aastastele inimestele, töötades välja võrdlevad tõendid ja andmed nende osalemise kohta täiskasvanuhariduses;
50. jätkata ja intensiivistada koostööd asjaomaste rahvusvaheliste organisatsioonidega, nagu OECD, ÜRO (eelkõige UNESCO ja ILO) ja Euroopa Nõukogu, samuti teiste asjaomaste piirkondlike ja ülemaailmsete algatustega, näiteks Lääne-Balkanil, idapartnerlus jne;
51. tagada Euroopa tasandil kättesaadavad vahendid täiskasvanuhariduse tegevuskava 2030 elluviimise toetamiseks asjakohaste ELi programmide, fondide ja vahendite kaudu, nagu programm „Erasmus+“, Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF +), Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fond, taaste- ja vastupidavusrahastu, õiglase ülemineku fond, programm „InvestEU“, tehnilise toe rahastamisvahend jne;
52. esitada nõukogule süstemaatilisi ülevaateid ja tegevuskavasid, mis puudutavad liidu tasandil käimasolevaid ja kavandatavaid poliitikameetmeid, koostöövahendeid, rahastamisvahendeid, algatusi ja sihipäraseid projektikonkursse, nagu oskuste täiendamise meetmed, programm „Erasmus+“ ja Euroopa poolaasta, mis aitavad kaasa täiskasvanuhariduse tegevuskava 2030 eesmärkide saavutamisele, ning neid regulaarselt ajakohastada;
53. esitada täiskasvanuhariduse tegevuskava 2030 elluviimise kohta aruandeid osana strateegilisest raamistikust üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal (2021–2030), tuginedes täiskasvanuhariduse riiklike koordinaatorite, täiskasvanuhariduse töörühma, uuringute ja teadusekspertide tööle;
54. võimaldada arendada edasi ja rakendada programmi EPALE, millega toetatakse ja tugevdatakse täiskasvanuhariduse spetsialiste kolleegidevaheliste kogemustevahetuse, blogipostituste, foorumite ja võrgustike kaudu ning mis pakub kvaliteetset, täpset ja asjakohast teavet täiskasvanuhariduse kõigi aspektide kohta;
55. toetada liikmesriike, sealhulgas rahastamise kaudu, nende regulaarses osalemises teadustüklites, et saada võrreldavaid andmeid nende edusammude kohta täiskasvanute oskuste valdkonnas (OECD täiskasvanute oskuste uuring [PIAAC], täiskasvanuhariduse uuring ja tööjõu-uuring).
-

I LISA

Võttes arvesse iga liikmesriigi spetsiifilisi asjaolusid ja kooskõlas riigisiseste prioriteetidega palutakse liikmesriikidel, keda toetab vajaduse korral komisjon, keskenduda allpool esitatud valdkondadele.

Prioriteetvaldkond nr 1. Juhtimine

- a) Vajalikud on partnerlussuhted valitsuste, piirkondlike ja kohalike omavalitsuste, haridus- ja koolitusteenuse osutajate, ettevõtete, sotsiaalpartnerite, avalike tööturuasutuste ja sotsiaalteenistuste ning kodanikuühiskonna vahel ja selliseid partnerlussuhteid peab iseloomustama kõigi asjaosaliste jagatud vastutus. Selle vastutuse raames tehakse muu hulgas järgmist: analüüsitakse täiskasvanute haridus- ja koolitusvajadusi ja arendatakse nende õppimisvõimalusi, optimeeritakse kõigi sidusrühmade kaasamist ja koostööd, suurendatakse teadlikkust ja teavitamist ning toetatakse teenuseosutajatele ja ettevõtjatele piisavate juhiste ja nõustamise pakkumist.
- b) Tõhustatakse täiskasvanuhariduse vajadusi käsitleva koostöö üldiseid tingimusi: püütakse välja töötada terviklikku lähenemisviisi täiskasvanuharidusele, mis hõlmab täiskasvanuhariduse ja -koolituse kõiki liike, vorme ja tasemeid ning muid asjakohaseid õppimisvõimalusi ning milles on välja toodud kõigi asjaomaste sektorite roll. Selles peaks olema ette nähtud valdkonnaülene järelevalve ning ministeeriumide- ja valdkondadevahelised partnerlussuhted poliitikasiduse saavutamiseks. Sellise elukestva õppe osaks oleva lähenemisviisi tulemuseks võiks olla täiskasvanuhariduse strateegiad ja riiklikud oskuste strateegiad, mis põhinevad teadusuuringutel, tõenditel ja andmetel.
- c) Sidusrühmade koostöö ja partnerlus riigi, piirkondlikul ja kohalikul tasandil peaks vastama täiskasvanud õppijate ja tööandjate vajadustele ning selle juurde peaks võimaluse korral ja vastavalt liikmesriigi oludele kuuluma tulemuslik ja tõhus täiskasvanuhariduse algatuste rahastamine.

Prioriteetvaldkond nr 2. Elukestva õppe pakkumine ja omaksvõtt

- a) Äärmiselt oluline on tõsta täiskasvanute teadlikkust sellest, kui oluline on õppimine kui elukestev ettevõtmine, mida tuleks teha korrapäraste ajavahemike järel kogu elu jooksul.
- b) Täiskasvanuharidus peaks muutuma isikukessemaks. Seda tuleks julgustada ja toetada tõhusate elukestva nõustamise süsteemide ja teavitustegevuse kaudu, samuti varasemate õpingute valideerimise integreeritud süsteemide kaudu.
- c) Kõigile sidusrühmadele peaksid olema kättesaadavad elukestvat nõustamist ja täiskasvanuhariduse kavandamist toetavad praegused oskuste prognoosimise süsteemid.
- d) Asjakohastel juhtudel peaks rahaliste stiimulite, maksusoodustuste ja muude sotsiaalhüvitiste või kompensatsioonimeetmete tööandja tasandil integreerimine täiskasvanuhariduspoliitika elluviimisesse suurendama tööandja pühendumust täiskasvanuharidusele.
- e) Kestlikku riiklikest vahenditest rahastamist tuleks täiendada muu rahastamisega eri tasanditel (Euroopa, riigi, piirkondlik, kohalik, tööandja, üksikisiku tasand) ning pakkuda rahastamist täiskasvanuhariduse kõigi õppeliikide, vormide ja tasemete puhul. Rahaliste vahendite tõhus eraldamine ja kasutamine on äärmiselt oluline ning seda tuleb kohandada vastavalt individuaalsetele õppimisvajadustele. Selles on oluline osa kuluseirel.

Prioriteetvaldkond nr 3. Kättesaadavus ja paindlikus

- a) Täiskasvanuharidus peaks olema aja, koha, ressursi, vormi ja rakendamise poolest paindlik ning hõlmama eri lähenemisviise ja meetmeid osalemise, kaasatuse ja õpimotivatsiooni suurendamiseks. See peaks võimaldama registreeruda mitte ainult formaalse hariduse ja koolituse eri tasandite õppesse, vaid ka muudesse programmidesse – sealhulgas mitteformaalsel tasandil –, mille eesmärk on ümber- ja täiendusõpe koos laiemaga õppeparadigmaga. Pere-, elu- ja töökohustuste ühitamiseks ja seeläbi täiskasvanute hariduses osalemise suurendamiseks ja hoidmiseks on keskse tähtsusega paindlikkus. Täiskasvanuhariduse programmid peavad olema kvaliteetsed, olenemata sellest, kas neid rahastatakse era- või avaliku sektori vahenditest.
- b) Täiskasvanuhariduse raames pakutavad haridus- ja koolitusprogrammid peaksid tuginema iga õppija olemasolevatele teadmistele, oskustele, pädevustele ja kogemustele, aga ka eelistustele ja spetsiifikale, mis tulenevad õppija vajadustest ja võimalikust enesehindamisest, ning erilist tähelepanu tuleks pöörata haavatavatele rühmadele. Hariduse ja koolituse suhtes võetav lähenemisviis, mis julgustab täiskasvanuid väljendama oma eelistusi, soove ja vajadusi, on kaasav ning motiveerib täiskasvanuid end harima ja täiendama, pakkudes samal ajal võimalusi isiklikuks ja tööalaseks arenguks, kogukonnaõppeks ja põlvkondadevaheliseks õppeks ning hõlmates muid sotsiaalseid aspekte.

- c) Täiskasvanuharidus peaks samuti looma tingimused teadmiste, oskuste ja pädevuste omandamiseks ja tugevdamiseks ning aitama seeläbi kaasa kaasavama ühiskonna ja võrdsete võimaluste tagamisele, võttes arvesse spetsiifilisi olusid ja sotsiaal-majanduslikku tausta ning pöörates erilist tähelepanu haavatavatele rühmadele.
- d) Kaaluda tuleks rahaliste ja muude toetusmeetmete ning kindlate õppetoetusmeetmete kehtestamist. Need võivad olla näiteks rahalised stiimulid, nagu laenud, stipendiumid ja maksusoodustused.
- e) Mikrokvalifikatsioonitunnistuste kontseptsiooni ja kasutusvõimaluste uurimine võib aidata kaasa õppimisvõimaluste avardamisele ja elukestva õppe tõhustamisele, kuna selline kontseptsioon võimaldab paindlikumat ja moodulipõhist õpet ja pakub kaasavamaid õppeprotsesse.

Prioriteetvaldkond nr 4. Kvaliteet, võrdsed võimalused, kaasatus ja edu saavutamine täiskasvanuhariduses

Kutseliseks muutmine

- a) Vajalik on täiskasvanuõpetajate ja -koolitajate, sealhulgas nõustajate (nt mentorid, juhendajad) ning tugiteenuseid (nt juhendamine, valideerimine, teavitustegevus, teadlikkuse suurendamine, juhtimine ja haldamine täiskasvanuhariduse valdkonnas) ameti kutseliseks muutmine ja nende suutlikkuse suurendamine. Täiskasvanuhariduse spetsialistide võtmepädevuste määratlemine ja valideerimine võiks olla lisaväärtus.
- b) Kutseliseks muutmine täiskasvanuhariduses on oluline kvaliteetse hariduse ja koolituse pakkumiseks (nt lisaks sisulistele oskustele peavad täiskasvanud õppijad omandama sotsiaalseid ja digitaaloskusi, mille jaoks on vaja teistsugust/kohandatud pedagoogilist meetodit). Täiskasvanuõpetajatele ja -koolitajatele tuleks pakkuda pädevuspõhise õpetamise ja õppe läbiviimisel tuge, sealhulgas nõustajate ja vastastikkuse õppimise kaudu.
- c) Täiskasvanuhariduse pakkujate ja muid õppevõimalusi pakkuvate partnerite vaheline hästi väljaarendatud võrgustik ja partnerlus saaks tagada, et täiskasvanuharidus muutub kättesaadavamaks ning et raha ja aeg on varasemast vähem takistuseks.

Liikuvus

- d) Jätakuvalt tuleks laiendada täiskasvanud õppijate ning täiskasvanuõpetajate ja -koolitajate ning täiskasvanuhariduse muude sihtrühmade liikuvust, mis on Euroopa koostöö oluline element ja vahend kvaliteedi parandamiseks täiskasvanuhariduses ja mitmekeelsuse edendamiseks ELis. Tuleks teha täiendavaid jõupingutusi, et kõrvaldada olemasolevad takistused ja tõkked igat liiki õpi- ja õpetamiskäikide puhul, sealhulgas juurdepääsu, juhendamise, üliõpilastele suunatud teenuste ja õpitulemuste tunnustamisega seotud küsimustes.
- e) Kasutada tuleks programmi „Erasmus+“ ja selle mitmeid uusi võimalusi liikuvuse suurendamiseks ELis ja väljaspool ELi ning piiriülese koostöö tugevdamiseks, mida võiks täiendada võimaliku rahastamisega ESF+ vahenditest.

Kaasamine

- f) Täiskasvanuharidus on oluline vahend soolise võrdsuslikkuse ja solidaarsuse suurendamiseks erinevate vanuserühmade ning eri kultuuride ja taustaga inimeste vahel, samuti demokraatliku kodanikkonna ja ELi põhiväärtuste edendamiseks. Selles kontekstis väärivad erilist tähelepanu haavatavad rühmad.
- g) Vaja on vahendite tasakaalustatud jaotamist täiskasvanuhariduseks ja -koolituseks. Kaaluda tuleks jagatud vastutusele ning tugevale avaliku sektori kohustusele tuginevaid rahastamismudeleid, eelkõige seoses täiskasvanurühmadega, kes on pärit ebasoodsatest oludest, kellel on puue või keda mõjutavad muud tõrjutust põhjustada võivad tegurid.
- h) Kaaluda tuleks stiimuleid, mis võimaldavad kõrvaldada kõigi sihtrühmade täiskasvanuhariduses osalemiselt sellised takistused nagu ajapuudus õppimiseks, põhioskuste ja kutseoskuste nappus, juurdepääsu puudumine, vähene motivatsioon ja negatiivne suhtumine õppimisse. Haridussüsteemist lahkunud täiskasvanute ja teatavate sihtrühmade haridusse tagasitoomiseks on ülioluline teha koostööd asjaomaste sidusrühmadega.
- i) Põlvkondadevaheline õpe, millesse on kaasatud ka üle 65-aastased inimesed, saab olla kasulik vahend heaolu ning aktiivsena, iseseisva ja tervena vananemise edendamiseks.

Kvaliteedi tagamine

- j) Täiskasvanuhariduse ja -koolitajate pakkujate ja nende partnerite süsteemset kvaliteedi tagamist tuleks vajaduse korral veelgi parandada.
- k) Täiskasvanuhariduse tulemuste jälgimine võib parandada kvaliteedi tagamist.
- l) Haridus ja koolitus peaksid olema õppijakesksemad ja pakkuma lühiajalisi õppevõimalusi kindlate oskuste omandamiseks või täiendamiseks.
- m) Õpitulemuste hindamise ja eduväljavaate kindlustamiseks on ülioluline arendada pidevalt edasi seire-, hindamis- ja kvaliteedimeetodeid.
- n) Kvaliteetse täiskasvanuhariduse toetamiseks peaksid riigi ja piirkonna tasandi süsteemid või mudelid, sealhulgas varasemate õpingute valideerimine ja tunnustamine, olema suunatud siseste ja väliste kvaliteeditagamise protsesside arendamisele ja pakkumisele.

Prioriteetvaldkond nr 5. Rohe- ja digipööre

- a) Kaksikülemine (st digi- ja rohepööre) soodustab uuenduslikke õppimisvõimalusi ning uusi haridus- ja koolituskäsitlusi, sealhulgas õpikeskkondi. Need uuendused peavad tagama täiskasvanuhariduse eri vormide ja tasemete vahelise läbitavuse ja paindlikkuse. Digi- ja rohepööre nõuavad kõigilt põlvkondadelt digitaalses keskkonnas proaktiivseks töötamiseks ja elamiseks vajalike rohe- ja digioskuste (suurem digitaalmeediapädevus ja keskkonnateadlikkus) arendamist. Digitaalne õpe (põim-, hübriidõpe jne) nõuab ka täiskasvanuõpetajate ja -koolitajate erialast arengut, samuti digitaalvahendite kasutamise toetamist ning õppematerjalide, lähenemisviiside ja ressursside kohandamist.
- b) Tuleb töötada välja lähenemisviisid kestliku arengu integreerimiseks täiskasvanuharidusse, tegeledes muu hulgas keskkonnakäitumisega ja arendades sobivaid mõtteviise, suurendades teadlikkust ja kaaludes konkreetsete meetmete võtmist koolituse arendamiseks. Teadmiste, oskuste ja pädevuste omandamine täiskasvanuhariduses peaks olema rohepöörde oluline osa. Roheoskused, st vähese CO₂-heitega majanduses ja ühiskonnas vajalikud oskused, on vajalikud kogu ühiskonnas ja tööjõu seas (kõigis sektorites ja kõigil tasanditel), kuna uued majandustegevused loovad uusi (või uuendatud) elukutseid ning kuna me püüdleme kestlike eluviiside poole.
- c) Täiendav toetus õpikeskkondade avamiseks kiirendab digipööret või parandab juba olemasolevat taristut või olemasolevaid algatusi, näiteks edendades kaasavat, digitaalset ja kestlikku ühiskonda ning tööõpet. Sellised keskkonnad peaksid parandama igas vanuses täiskasvanud õppijate võrdset juurdepääsu digitaalsele materjalile ning toetama digitehnoloogia turvalist kasutamist. Tuleks luua sellised avaliku hüvena pakutavad õppeplatvormid, mis pakuksid osalejatele motivatsioonituge, professionaalset mentorlust, juhendamist ja nõustamist.

II LISA

ELI TASANDI EESMÄRGID JA NÄITAJAD

Euroopa täiskasvanuhariduse keskmise tulemuslikkuse jälgimine

Euroopa täiskasvanuhariduse keskmise tulemuslikkuse võrdlustasemed ja näitajad („ELi tasandi eesmärgid“), mille abil jälgitakse edusamme ja tehakse kindlaks väljakutsed ning mis tänu rahvusvaheliselt võrreldavate andmete süsteemsele kogumisele, analüüsimisele ja uurimisele aitavad kaasa tõenditel põhineva poliitika kujundamisele, peaksid toetama täiskasvanuhariduse tegevuskavas 2030 kirjeldatud strateegilisi prioriteete. Need peaksid põhinema üksnes võrreldavatel ja usaldusväärsel andmetel ning arvestama liikmesriikide erinevat olukorda.

1. ELi tasandi eesmärgid ⁽¹⁾**Täiskasvanute osalus elukestvas õppes**

Vähemalt 47 % täiskasvanutest vanuses 25–64 peaks 2025. aastaks olema osalenud elukestvas õppes viimase 12 kuu jooksul ⁽²⁾.

Vähemalt 60 % täiskasvanutest vanuses 25–64 peaks 2030. aastaks olema osalenud elukestvas õppes viimase 12 kuu jooksul.

2. ELi tasandi näitajad

- a) Madala kvalifikatsiooniga täiskasvanute osalus elukestvas õppes ⁽³⁾
- b) Hiljutise õpikogemusega töötud täiskasvanud ⁽⁴⁾
- c) Vähemalt algtasemel digioskustega täiskasvanud ⁽⁵⁾

⁽¹⁾ 2025. aasta eesmärgis leppis nõukogu kokku oma resolutsioonis, mis käsitleb strateegilist raamistikku üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal, et liikuda Euroopa haridusruumi loomise suunas ja kaugemale (2021–2030). 2030. aasta eesmärki tervitasid ELi riigipead ja valitsusjuhid Porto deklaratsioonis ning Euroopa Ülemkogu oma 24.–25. juuni 2021. aasta järeldustes.

⁽²⁾ Eurostat, ELi tööjõu-uuring, 2022. aastast kogutud andmed. Kuna 2022. aastast kavatakse andmeallikat muuta (täiskasvanuhariduse uuring asendatakse ELi tööjõu-uuringuga), kinnitatakse eesmärk 2023. aastal, lähtudes uue andmeallikaga töötamise kogemustest. Komisjon hindab koostöös näitajate ja sihttasemete alalise töörühmaga nende muutuste mõju, võrreldes täiskasvanuhariduse uuringu ja tööjõu-uuringu tulemusi 2023. aastal, ning kaalub tööjõu-uuringu meetodika või eesmärgi võimalikku muutmist. Nõukogu teeb selle hindamise alusel otsuse eesmärgi võimaliku kohandamise kohta.

⁽³⁾ Näitaja määratlus ja allikad sarnanevad täiskasvanute hariduses osalemist käsitleva näitaja puhul kasutatud määratluse ja allikatega. Peamine erinevus on keskendumine madala kvalifikatsiooniga täiskasvanutele, st täiskasvanutele, kelle formaalne haridus piirdub teise taseme alumise astmega (või on sellest madalam). Seega mõõdetakse kõnealuse näitaja abil nende madala kvalifikatsiooniga täiskasvanute osakaalu, kes on teatanud, et nad osalesid viimase 12 kuu jooksul formaalses või mitteformaalses haridus- ja koolitustegevuses.

⁽⁴⁾ Andmed on kättesaadavad ELi tööjõu-uuringust. „Hiljutine õpikogemus“ tähendab, et vastaja on viimase nelja nädala jooksul osalenud formaalses või mitteformaalses haridus- ja koolitustegevuses.

⁽⁵⁾ Seda näitajat käsitlevate andmete allikas on ELi kogukonnauuring, mis käsitleb info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutamist kodumajapidamistes ja üksikisikute poolt.

III LISA

Täiskasvanuhariduse tegevuskava 2030 jaoks asjakohased taustdokumendid.

Euroopa Ülemkogu

1. Euroopa Ülemkogu 24.–25. juuni 2021. aasta järelused (EUCO 7/21).
2. Uus strateegiline tegevuskava 2019–2024, mille Euroopa Ülemkogu võttis vastu 20. juunil 2019.
3. Euroopa Ülemkogu 14. detsembri 2017. aasta järelused (EUCO 19/1/17 REV 1).

Euroopa Liidu Nõukogu

4. Nõukogu järelused, mis käsitlevad võrdseid võimalusi ning kaasamist hariduse ja koolituse valdkonnas kõigi hariduslase edu edendamiseks (ELT C 221, 10.6.2021, lk 3).
5. Nõukogu resolutsioon, mis käsitleb strateegilist raamistikku üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal, et liikuda Euroopa haridusruumi loomise suunas ja kaugemale (2021–2030) (ELT C 66, 26.2.2021, lk 1).
6. Nõukogu soovitus jätkusuutlikku konkurentsivõimet, sotsiaalset õiglust ja toimetulekut toetava kutsehariduse kohta (ELT C 417, 2.12.2020, lk 1).
7. Nõukogu soovitus, mis käsitleb algatust „Töösild – noorte tööhõive tugevdamine“ ja millega asendatakse nõukogu 22. aprilli 2013. aasta soovitus noortegarantii loomise kohta (ELT C 372, 4.11.2020, lk 1).
8. Nõukogu järelused tuleviku Euroopa õpetajate ja koolitajate kohta (ELT C 193, 9.6.2020, lk 11).
9. Nõukogu järelused, mis käsitlevad elukestva õppe poliitika keskset rolli ühiskonna võimekuse suurendamisel tegeleda tehnoloogiapõhisele ja rohelisele majandusele üleminekuga kaasavat ja kestlikku majanduskasvu toetaval viisil (ELT C 389, 18.11.2019, lk 12).
10. Nõukogu järelused nõukogu soovituse „Oskuste täiendamise meetmed: uued võimalused täiskasvanutele“ rakendamise kohta (ELT C 189, 5.6.2019, lk 23).
11. Euroopa Liidu Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate resolutsioon noortevaldkonnas tehtava Euroopa koostöö raamistiku kohta: Euroopa Liidu noortestrategia 2019–2027 (ELT C 456, 18.12.2018, lk 1).
12. Nõukogu soovitus võtmepädevuste kohta elukestvas õppes (ELT C 189, 4.6.2018, lk 1).
13. Nõukogu soovitus – oskuste täiendamise meetmed: uued võimalused täiskasvanutele (ELT C 484, 24.12.2016, lk 1).
14. Nõukogu soovitus mitteformaalse ja informaalse õppe valideerimise kohta (ELT C 398, 22.12.2012, lk 1).
15. Nõukogu resolutsioon täiskasvanuhariduse uuendatud Euroopa tegevuskava kohta (ELT C 372, 20.12.2011, lk 1).

Deklaratsioonid

16. Porto deklaratsioon (8. mai 2021).
17. Osnabrücki deklaratsioon kutsehariduse ja -koolituse kohta, mis võimaldab majanduse taastumist ning õiglast üleminekut digitaal- ja rohelisele majandusele (Osnabrück Declaration on vocational education and training as an enabler of recovery and just transitions to digital and green economies (30. november 2020).

Euroopa Komisjon

18. Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskava (COM(2021) 102 final).
19. Roheline raamat elanikkonna vananemise kohta. Põlvkondadevahelise solidaarsuse ja vastutuse edendamine (COM (2021) 50 final).
20. Digiõppe tegevuskava 2021–2027. Hariduse ja koolituse ümberkujundamine digiajastu jaoks (COM(2020)624).

21. Jätksuutliku konkurentsivõime, sotsiaalse õigluse ja vastupanuvõimet toetav Euroopa oskuste tegevuskava (COM(2020) 274 final).
 22. Võrdõiguslik liit: soolise võrdõiguslikkuse strateegia 2020–2025 (COM(2020) 152 final).
 23. Euroopa roheline kokkulepe (COM(2019) 640 final).
-